

TIDSKRIFT FÖR POLITISK FILOSOFI
NR 2 2014 | ÅRGÅNG 18

Bokförlaget THALES

SVAR TILL SVEN OVE HANSSON

Robert Callergård

ÄR DET EN önskvärd utveckling att svenska filosofer har slutat att uttrycka sina tankar på svenska? Att doktorander är så gott som tvingade att skriva sina alster på ett språk de inte behärskar till fullo och så gott som upphör att formulera filosofiska problem på det språk de torde behärska bäst?

Det är svårt att undvika intrycket att Hansson anser att den filosofiska forskningen mår bäst av att det finns ett och endast ett vetenskapernas särskilda språk inom vilket all seriös filosofi måste bedrivas, på vilket alla filosofer i världen ska uttrycka sig, om de vill bli tagna på allvar. Därför gillar Hansson den tid i Europa då latinet var det självklara vetenskapliga språket och därför förespråkar han med emfas att vi nu måste låta engelska vara detta enda språk. Tiden mellan latinets och engelskans dominans beskriver han som en »tid av språkförobistring» och som en »parentes» vilken vi »slutgiltigt måste ta oss ur».

Budskapet till våra studenter är tydligt: bemöda dig inte om att utveckla dina språkliga färdigheter på ditt modersmål – sånt hör hemma i bloggar eller populärvetenskap och kan inte tillerkännas minsta vikt vid tjänstetillsättningar. Alla talar nu nämligen engelska, och så ska det vara!

Innan vi slutgiltigt ger upp våra modersmål vore det emellertid bra att försäkra sig om att detta verkligen är bäst för den filosofiska forskningen. Går det kanske att göra troligt att perioder av mångspråkighet är mindre fruktsamma och framgångsrika än perioder av enspråkighet? De belägg som Hansson anför till förmån för latinets betydelse långt in på sjuttonhundratalet visar, om något, att detta var ett sekel då latinet definitivt hade förlorat sin särställning. Det var ett av många språk, inte alls oviktigt, men samtidigt inte i närheten av den ställning engelskan numera har och som latinet hade haft långt

tidigare. Det måste därför klargöras hur det kan komma sig att den mellantid av »språkförbistring» som inträdde med latinets gradvisa fall från tronen sammanfaller så väl med en så rik och blomstrande tid för vetenskap och filosofi som den mellan, låt säga, ca 1650–1945. Där förekom nämligen ingen språkförbistring alls, ingen »... förvirring i deras språk, så att den ene inte förstår vad den andre säger» som i historien om Babels torn (GT 1 Mos 11:7). De vetenskapliga samtalen blomstrade som aldrig förr, genom översättningar, reviderade upplagor och vetenskaplig korrespondens. Eller hur?

Den individ som vill stärka sitt CV eller den institution som vill göra karriär bland rankinglistor gör klokt i att få så mycket som möjligt publicerat på engelska. Det är nu det som räknas. Att svenska filosofer reder sig rätt väl bland de engelskspråkiga tidskrifterna är förstås trevligt och ger oss ett försteg gentemot många andra länder och språk (ifall man nu ska anlägga en egoistisk nationalekonomisk aspekt på detta). Det vore emellertid en stor illusion att härav dra slutsatsen att vi ens är i närheten av att behärska engelsk sakprosa med samma självklara säkerhet som vi skulle kunna behärska svensk sakprosa, ifall vi ansträngde oss. Att svenska filosofer gör relativt sett mycket få språkliga fel, som redaktörer har rapporterat till Hansson, innebär inget annat än att vi med viss lätthet når upp till vad som måste betraktas som en miniminivå av kompetens. Att skriva väl är något helt annat.

Om filosofins makthavare i Sverige därför förordar att vi gott kan strunta i att öva våra tankar på vårt bästa språk, med följden att vi antingen lever och arbetar i illusioner om vår engelskspråkliga förmåga, eller utan illusioner accepterar att vi alltid kommer att spela i andralaget, är detta något som måste diskuteras mer. Det kan inte vara syftet med vår relativa duktighet i engelska att den ska tränga ut vår potentiellt eminenta skicklighet i svenska. Inte heller bör meriter på svenska räknas som andrasortering.

→

Robert Callergård